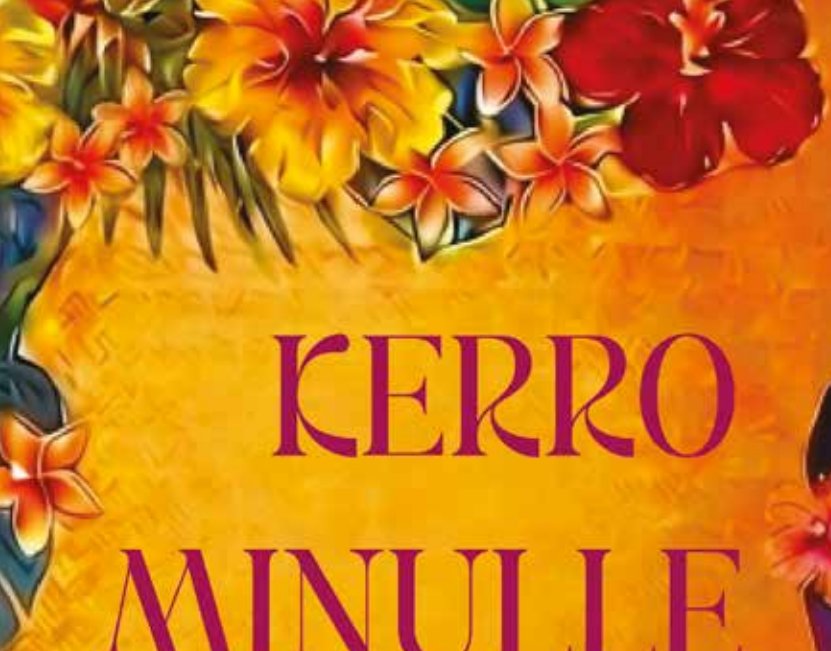

A decorative border in the top left corner featuring a cluster of yellow and red hibiscus flowers with green leaves.

KERRO MINULLE KODISTA

JEANINE
CUMMINS

sitruuna

A dark silhouette of a woman's head and shoulders, facing left. She has a flower in her hair and is wearing a garment adorned with large yellow and red hibiscus flowers and green leaves.

JEANINE CUMMINS

**KERRO MINULLE
KODISTA**

Suomentanut Hanni Salovaara

sitruuna

Aiemmin suomeksi julkaistu

Amerikan maa

Englanninkielinen alkuteos *Speak to Me of Home*

Copyright © 2025 Jeanine Cummins

Kaikki oikeudet pidätetään.

Kartta ja sukupuu Laura Hartman Maestro

Tämä teos on fiktiota. Kaikki henkilöt, tapahtumat ja organisaatiot ovat joko kirjailijan mielikuvituksen tuotetta tai niitä on käytetty fiktiivisesti.

ISBN 978-952-409-107-7

1. painos

UAB BALTO print, 2026

Sitruuna Kustannus Oy

www.sitruunakustannus.fi

Isälleni, joka loi peruskalliota hiekasta.

Mutta kuuntele nyt, miten kävi
oikeiden puiden;
sen kesän loppua kohden ne
työnsivät uutta lehteä oksiansa tyngistä.
Oli väärä vuodenaika, niin,
mutta ne eivät voineet lopettaa.

– Mary Oliver, 'Hurricane'
(suom. Pertti Nieminen ja Tuulia Toivanen)

Papamio
(Rafael Acuña y Torres)
(San Juan, c. 1920)

Dolores Acuña y Daubón
(Lola)
(San Juan, 1945)

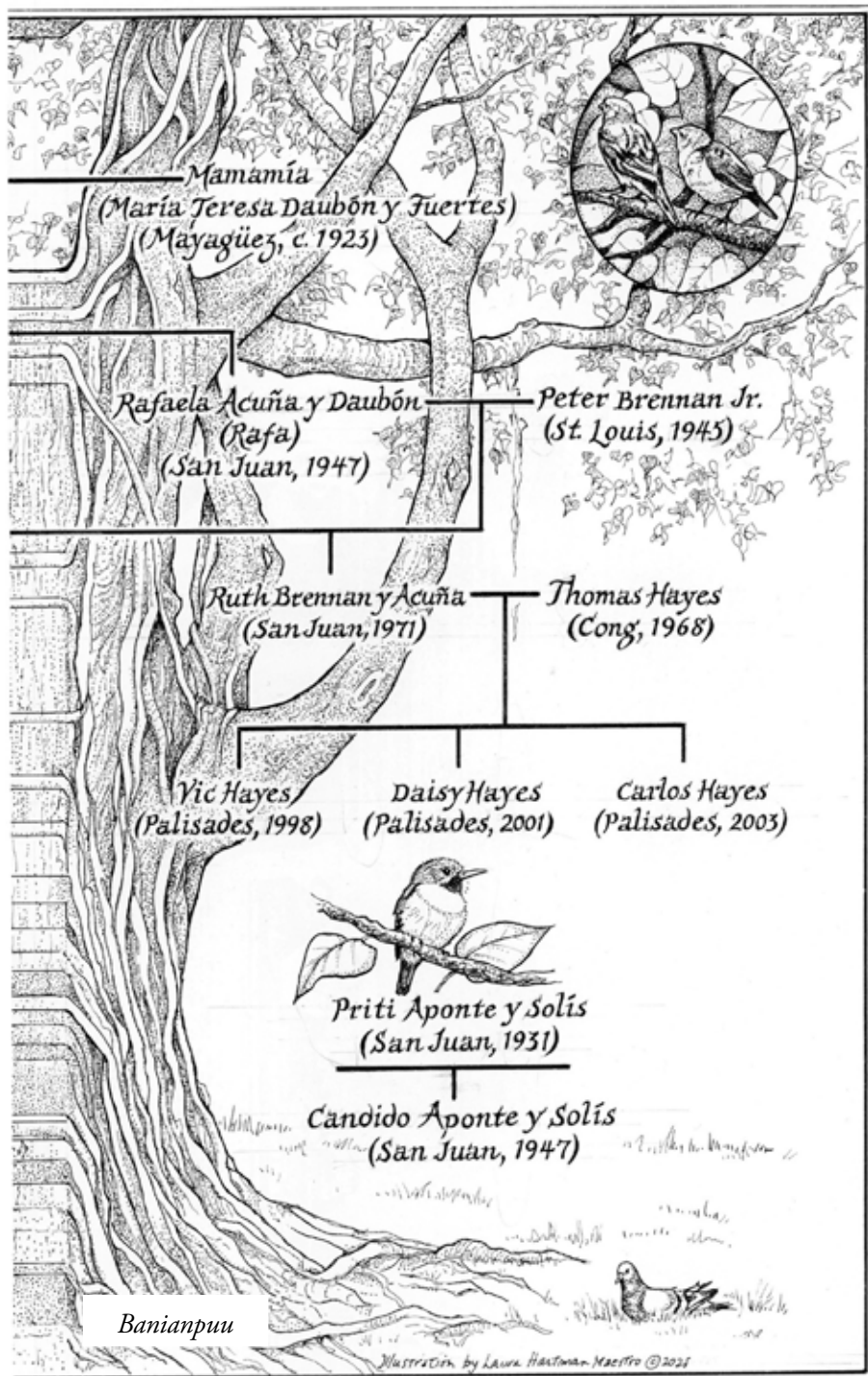
Pamela Camacho y León
(San Juan, 1969)

Benny Brennan y Acuña
(San Juan, 1969)

Stefani Brennan y Camacho ja
hänen kolme poikaansa
(San Juan, 2001)

Luku 1

Palisades, New York *2023*

Jälkeenpäin Ruth sanoo tienneensä heti, kun puhelin soi, jo ennen kuin hän nosti luurin. Hän sanoo, että sen soinnissa oli jotain pahaenteistä. Kukaan ei enää soita lankapuhelimeen.

Kello on 20.14 kesäkuisena tiistai-iltana, ja vastoin Ruthin myöhempää käsitystä, hän ei oikeasti tunne mitään pahaenteista vihlaisua, kun puhelimen läpitunkeva ääni kiirii huoneessa. Hän on vain harmissaan siitä, että oli unohtanut irrottaa puhelimen seinästä ennen kuvauksia. Hän yrittää aina tehdä nämä kuvaukset yhdellä otolla, sillä jos hän joutuu hylkäämään ensimmäisen yrityksen ja aloittamaan uudelleen, otos alkaa näyttää jotenkin harjoitellulta. Vaikka Ruthilla onkin ura, joka vaatii jatkuvaa läsnäoloa verkossa, hän ei ole kovin hyvä teeskentelemään. Joten kun puhelin soi, hänen ärtymyksensä tallentuu videolle säpsähdyksenä ennen kuin hän liukuu alas jakkaralta. Hän ei pysäytä kameraa, joten videolle tallentuu kaikki: paljasjalkainen Ruth tassutelemassa farkuissaan ja pellavatunikassaan liuskekilvillan poikki kuvan taka-alalle. Hän vastaa puhelimeen, joka on antiikkinen seinään asennettu helmiäispintainen härveli, jonka Ruth on valinnut pääasiassa sisustuselementiksi ja sen vuoksi, että hänen Daisy-tyttärensä on vakuuttanut

hänelle, että vanhat epäkäytännölliset esineet voivat toisinaan olla hauskenempia kuin kätevät uudenaikaiset vastineensa. Laite näyttää seinällä komealta, mutta soveltuu huonosti varsinaiseen puhelinkeskusteluun.

Näin etäältä on helpompi havaita, kuinka pieni Ruth on ja kuinka sirot hänen olkapäänsä ovat. Nostaessaan kuulokkeen hän on varpaillaan sivuttain kääntyneenä ja kurottaa kaulaansa puhuessaan puhelimen etuosan kartionmuotoiseen suukappaleeseen.

”Haloo?”

Kietoessaan johtoa sormensa ympärille hänen asentonsa muuttuu. Hän heilauttaa toisen kätensä sivulle ottaakseen tukea pöydästä ja taipuu samalla vähemmän imartelevalle mutkalle. Huone hänen ympärillään näyttää yhä juuri sellaiselta kuin hän sen suunnittelikin, se on toisinto tyylistä, joka teki hänestä vahingossa kuuluisan (tai ainakin puolikuuluisan, kuten hänen lapsensa sanovat): korkea katto, näkyvät kattopalkit, jättimäisiä trooppisia kasveja terrakottaruukuissa. Pelkkä vilkaisu kertoo, että huone tuoksuu sitruunakuppikakuilta ja santelipuulta, ehkä myös aavistuksen mintulta. Mutta tämän huolellisesti luodun dioraaman sisällä Ruth on vain kauheita uutisia saava pieni nainen isossa huoneessa.

”Odota, voi Luoja”, hän sanoo puhelimeen ja nojaa otsaansa käsivarteensa, joka ottaa tukea pöydästä. ”Ei, ei”, hän sanoo, mutta kuka ikinä linjan toisessa päässä onkaan, hän ei kuule, sillä Ruth on liian kaukana naurettavasta suukappaleesta. ”Ei, en tiedä.” Hän suoristautuu jälleen ylettyäkseen puhumaan puhelimeen. ”Olen hänen äitinsä! Kyllä, totta kai. Mitä tarkoitat, hänen hoitohistoriansa? Voi Luoja, odota. Miten...”

Hänen otsastaan jää tumma meikkivoidetahra valkaisemat-

toman pellavatunikan hihaan. Hän seisoo suorassa ja läimäyttää kämmenellään sydäntään.

”Kyllä, hänellä on vakuutus. Totta kai, kyllä. Kortin pitäisi olla hänen lompakossaan. Mitä?”

Ruth taipuu entistäkin tiukemmalle mutkalle tarratessaan puhelimeen.

”Teen sen”, hän sanoo. ”Ilman muuta.”

Hän yrittää suoristautua, asettaa käden vyötärölleen, taivuttaa päätään taaksepäin ja tuijottaa kattoikkunan läpi. Tummuua sinistä. Kuunsirppiä. Hän yrittää jälleen puhua, mutta sanat juuttuvat hänen kurkkuunsa. Hän pakottaa ne ulos.

”Annatko minulle numerosi, niin soitan sinulle takaisin”, hän raakkuu ja avaa vieressään olevan lipaston laatikon.

Hän onkii sieltä mustekynän, muttei löydä paperia. Hän irtottaa hampaillaan kynän korkin ja kirjoittaa käteensä.

”Selvä”, hän sanoo. ”Kyllä, selvä.”

Laskettuaan kuulokkeen jalustalleen Ruth päästää äänen, joka kuulostaa vieraalta hänen omille korvilleen. Se on jonkin nisäkkään ääni ja tulee hänen keuhkojensa hautaholveista. Sitteen hän kyyhöttää hetken hiljaa itkien, kunnes muistaa kameran. Sen huomaa selvästi: hän havahtuu kuvassa silminnähden ja nousee seisomaan. Ruth yrittää ravistella itseensä puhdasta ilmaa, työntää hartiansa taaksepäin ja harppoo huoneen poikki. Kaikkea hän ei kuitenkaan saa kätettyä, ja ripsiväri muuttuu mudaksi hänen silmiensä alla.

Ulkona puissa myllertää niin navakka tuuli, että se säikyttelee kesän lehtiä irti liian kuivista oksista. Se kiittää etelään, etelään, sinne, missä hänen tyttärensä on.

Ruthin myllertynyt mieli menee tuulen mukaan.

Luku 2

San Juan, Puerto Rico
Tunti neljäkymmentäkolme minuuttia sitten
2023

A suinrakennuksensa aulassa Daisy käänsi avainta pienen, animellään varustetun metallilokeron lukossa ja otti huoneisto 2 B:n postin. Halvalle sanomalehtipaperille painettu paikallisten tuotteiden mainoslehti, jokaviikkoinen hajustetulle, laventelin väriselle paperille käsin kirjoitettu kirje isoäidiltä, aivan kuin heillä olisi meneillään viktoriaaninen romanssi, ja – kyllä! – kirje, jota hän oli odottanut koko viikon. Daisy pukkasi postilokeron luukun kiinni kyynärpäällään ja kuuli miellyttävän naksahduksen. Hänen takanaan rakennuksen pääovi rämis karmeissaan, ja asunto 1 A:n rouva Fernández avasi huoneistonsa oven kurkistaakseen ulos.

”Ay, Daisy, et kai aio mennä ulos tuollaisella säällä?”

Daisy kääntyi. ”En, rouva Fern, ei huolta!” Daisy sanoi. ”Pysyttelen sisällä siihen saakka, kunnes sää paranee. Kävin vain hakemassa postini.” Hän heilautti sitä kuin todistusaineistoa.

”Hyvä, hyvä”, rouva Fernández sanoi. ”Pysyttele turvassa!” hän sanoi ja sulki ovensa.

Daisy arvosti rouva Fernándezissa ennen kaikkea tämän ystävällistä lyhytsanaisuutta. Daisy harppoi portaat ylös asuntoonsa

kaksi askelmaa kerrallaan. Hän oli jättänyt oven auki. Ei pelkästään lukitsematta, vaan selälleen, sillä hän tunsi kaikki seitsemän naapuriaan, joista kukaan ei ollut varas eikä rikollinen. Daisy haistoi jonkin herkullisen tuoksun leijailevan yläkerrasta, luultavasti herra Kurtzweilerin asunnosta. Ehkä tämä yritti laittaa ruokaa kaikesta, mitä hänellä oli jääkaapissa ja pakastimessa ennen kuin sähköt katkeaisivat, ja kaikki pilaantuisi. Toivottavasti hän toisi Daisyille myöhemmin pienen pinon Tupperware-astioita tai ainakin muovikelmulla peitetyn lautasen. Daisy sulki oven, potkaisi varvastossunsa sohvapöydän alle ja istahti sohvalle taivuttaen jalkansa alleen. Hänen pienestä avonaisesta repustaan pursui ulos koko hänen elämänsä sisältö: lompakko, huulirasvapuikko, ylimääräisiä hiuslenkkejä. Hän heitti avaimet tavaroiden päälle ja asettui mukavasti sohvatyynyille. Hän tuijotti kirjekuorta ja vilkaisi nopeasti kelloa. Jos hän odottaisi Carlosia, hän tiesi, että tämä keksisi keinon muuttaa tämä hetki jonkinlaiseksi seremoniaksi. Carlos ei kuitenkaan tulisi harjoituksista ainakaan tuntiin, eikä Daisyllä rehellisesti sanoen ollut kärsivällisyyttä odottaa niin kauan. Hän ujutti sormensa kuoren yläosan läpän alle ja repäisi sen auki.

Kirjeen kaksi dna-testin tulosta olivat usean sivun paksuiset ja taitettu kolmin kerroin. Hän henkäisi syvään ja antoi uteliaisuutensa kasvaa taitellessaan paperit auki paljaiden polviensa päällä. Takan reunuksen kello tikitti äänekkäästi hiljaisessa huoneessa, ja Daisy tunsi sydämensä rytmin yrittävän asettua samaan tasaiseen tahtiin sen kanssa. Hämmennyksen kasvaessa Daisyn syke kuitenkin kääntyi aivan toiseen suuntaan. Hän käänteli sivuja, kuin löytääkseen jonkin toisen, järkevämmän selityksen. Papereiden viimeisen sivun selkämys oli tyhjä. Hän käänsi uudelleen etusivun esille, sitten toisen sivun, ja kolman-

nen ja neljännen. Jokainen niistä oli täynnä helppolukuisia piirakkakaavioita, diagrammeja ja värikkäitä karttoja. Silti tiedot hämmensivät Daisyä.

”Mitä hittoa?” hän sanoi ääneen. Hän suoristi jalkansa ja kumartui eteenpäin sohvalla. ”Tässä ei ole mitään järkeä.”

Hän hapuili puhelintaan tutkaillen yhä papereita. Hän vilkaisi jälleen kelloa ja tiesi, että Carlos oli yhä harjoituksissa puhelin äänettömällä, mutta Daisy soitti siihen silti. Puhelu meni vastaajaan, ja hän möläytti viestinsä piippauksen jälkeen.

Carlos, tämä on tosi omituista, et kyllä usko tätä. En jaksanut odottaa ja avasin dna-testien tulokset ja VOIHAN HITTO, yritän yhä saada siitä jotain tolkkua. Soita minulle heti, kun kuulet tämän! Soita minulle, soita minulle, soita minulle!”

Suljettuaan puhelimen hän soitti heti uudelleen Carlosin puhelimeen ja sanoi: *Älä ole huolissasi, olemme yhä sukua!* Hän tuijotti papereita ja ryhtyi lukemaan niitä uudestaan, tällä kertaa huolellisemmin. Puhelin hänen kädessään alkoi soida, ja hän vastasi vilkaisematta sitä.

”Carlos!” hän sanoi. ”Et kyllä usko tätä, tämä on niin hullua.”

”Kuka Carlos on? Onko hän sinun poikaystäväsi tai jotain?”

Daisy veti puhelimen pois korvaltaan. *Ush.*

”Hei, Brandon”, Daisy sanoi hiljempaa. ”Miten voin auttaa?”

Daisyn Benny-enolla oli tusinan verran vuokra-asuntoja San Juanissa, ja vaikka Daisyn oma yritys oli kukoistanut jo yli vuoden, hän hoiti yhä paria Condadon asuntoa enonsa puolesta. Huoneistot eivät olleet kaukana Miramarista, missä hän asui, ja sitä paitsi jokaisella San Juanin menestyneellä yrittäjällä, jonka Daisy tunsi, oli ainakin yksi sivubisnes, ja tämä oli hänen.

Trinidad
1964

Rafaelan laiva lähti Poncesta neljältä torstai-iltapäivänä. Hän saapuisi Trinidadiin perjantai-iltana ja ehtisi asettua aloilleen viikonlopun ajan ennen uuden työnsä, uuden elämänsä alkua. Hänen kirjeensä olisivat iloisia ja kepeitä. Hän kirjoittasi niitä uskollisesti joka viikko, yhden kummallekin vanhemmalle, yhden sisarelleen ja yhden Candidolle. Hän ei kirjoittaisi kiusaantuneisuudestaan muiden sihteeriosaston tyttöjen seurassa, jotka vastaanottivat määräyksiä helposti, ilman piikittelyä, ja olivat keskenään korostetun epämuodollisia, mikä oli Rafaelan mielestä sekä karkeaa että kiehtovaa. Muutamia noista tytöistä Rafaela arvosti, mutta ei pystynyt rentoutumaan heidän seurassaan eikä jäljittelemään heidän leppoisuuttaan. Rafaela ei myöskään mainitsisi viikoittaisissa kirjeissään koti-ikävänsä eikä sitä, kuinka paha kanttiinin ruoka oli, tai sitä, että jokin saarella kukkiva sai hänet aivastamaan niin ärhäkkäästi, että joskus ohikulkeva upseeri hätkähti ja ihmetteli ääneen, miten niin *sievästä pikku naisesta* lähti niin kamala äläkkä. Hänen englannin kielensä kehittyi sisältämään kaikenlaisia erikoisuuksia.

nanmahdollisuutta. Rafaela vilkaisi jälleen miehen kasvoja ja harmitteli, että ne olivat puhtaat ja kuivat.

”Noin vetävä tyttö ei voi sanoa ei loputtomiin. Suostuisit nyt, sinun täytyy olla yksinäinen. Vain yhdet treffit, ja minä saan sinut rukoilemaan seuraavia!”

Rafaela ei jaksanut vastata, joten hän vain kääntyi ja oli jo va-joamaisillaan lähimmälle tuolille, mutta jo päätöstä tehdessään hän oli tietoinen siihen sisältyvästä vaarasta. Suoraan pöydän toisella puolella oli vapaa tuoli, ja kumpikin tiesi, että Busby pitäisi sitä kutsuna. Mies valtaisi hänen autuaat ja tärkeät minuuttinsa typerillä pisamillaan ja viheliäisellä äänellään. Rafaelan hartiat lysähtivät, ja maito alkoi liukua, ja juuri kun hän tunsu kirkaisun voivan purkautua kurkustaan ilmoille ilman hänen lupaansa, häntä kohti ojentui käsivarsi, ja käsi tarttui liukuvaan maitolasiin ja nosti sen ylös keventäen tarjottimen painoa. Sitten toinen käsi nosti tarjottimen hänen käsistään.

”Häivy, Busby.” Kädet omistava mies sanoi. ”Se on käsky, sotamies.”

Busbyn posket punehtuivat kaikkien pisamien alla, ja Rafaela näki, millaista kamppailua tämä kävi sulkeakseen suunsa ja totellakseen, mutta hetken kulutta hän teki niin.

”Kyllä, sir”, Busby sanoi, veti käden lippaan ja kääntyi kannoillaan vetäytyäkseen pöytänsä.

Rafaela ei hymyillyt miehelle, joka kantoi nyt hänen tarjottintaan toisessa kädessään ja lasia toisessaan, sillä hän pelkäsi, että uusi kilpailija oli yksinkertaisesti korvannut ensimmäisen ja että uusi tulokas uskoisi ritarillisuutensa oikeuttavan hänet istumaan Rafaelaa vastapäätä hupenevien minuuttien ajaksi. Siitä huolimatta Rafaela sanoi aidosti huojentuneena: ”kiitos”.

”Tuon pellen pitäisi kiittää minua”, mies sanoi. ”Siitä, että pelastin hänet enemmän häpeältä.”

Kirjailijasta

Jeanine Cummins on kirjoittanut romaanin *Amerikan maa* (Sitruuna Kustannus, 2022. Suom. Elina Salonen), joka saavutti ykkössijan *New York Timesin* bestseller-listalla ja valittiin Oprah's Book Clubiin ja Barnes & Noble Book Clubiin sekä oli Indie Next Pick-kirjalistan kärkisuositus. Romaani on käännetty 37 kielelle ja sitä on myyty maailmanlaajuisesti lähes neljä miljoonaa kappaletta. Hänen muita teoksiaan ovat muistelmateos *A Rip in Heaven* sekä romaanit *The Outside Boy* ja *The Crooked Branch*. Hän asuu New Yorkissa aviomiehensä, kahden tyttärensä ja koiriensa kanssa.

*Miksi hän ei ollut sanonut tyttärelleen
minä rakastan sinua järjettömän paljon,
eikä mikään tästä merkitse mitään,
ja jokainen päivä, jolloin sinä hengität,
on lahja?*

Rafaela muistaa kaiken tärkeän: ihanan lapsuutensa San Juanissa, avioliiton Peterin kanssa, perheen muuton Yhdysvaltoihin ja sen, kuinka hän menetti tunteen omasta paikastaan maailmassa.

New Yorkissa omaa elämäänsä elävä Ruth yrittää unohtaa risti-riitaiset tunteensa juuristaan. Samat kysymykset kodista ja kuulumisesta ovat saaneet hänen 22-vuotiaan tyttärensä Daisyn palaa-
maan Puerto Ricoon.

Kun hurrikaani riepottelee saarta vuonna 2023 ja Daisy loukkaantuu, sekä äiti että isoäiti palaavat sinne, mistä kaikki sai alkunsa. Heidän on kohdattava menneisyytensä ja ne käänteet, jotka ovat kasvattaneet kuilua perheenjäsenten välille ja lopulta tuoneet heidät tähän hetkeen.

Kerro minulle kodista on syvästi inhimillinen kertomus äideistä ja tyttäristä, perheestä ja identiteetistä – ja siitä, miten he löytävät yhteisen kielen ja kotiin, toistensa luo.

ISBN 978-952-409-107-7

9 789524 091077